
Impactul absorbției fondurilor europene în asigurarea macrostabilității

Prof. univ. dr. Alexandru Manole

Dr. Diana Dumitrescu

Dr. Daniel Dumitrescu

Abstract

Inițiativa de la Viena are ca scop asigurarea ca procesul de dezintermediere să fie unul controlat și de succes, pentru a minimiza riscurile sistemice ale Europei emergente. Întărirea cooperării între țările de origine și țările gazdă pentru a evalua mai bine potențialele riscuri sistemice ce pot apărea în țările gazdă a fost un alt punct important al agendei financiare și reprezintă un subiect în continuă dezvoltare și perfecționare. Unul din obiectivele Inițiativei de la Viena constă în menținerea de către instituțiile de credit din țările mai dezvoltate ale Uniunii Europene a unor niveluri de expunere financiară în țările Europei emergente. Îndeplinirea acestor angajamente de expunere este, cu toate acestea, costisitoare în absența unor oportunități de investiții reale în țările gazdă. O mai bună absorbție a fondurilor Uniunii Europene de către autoritățile naționale, precum și implicarea mai activă a instituțiilor financiar – bancare în selectarea, prefinanțarea și cofinanțarea proiectelor din fonduri structurale ar putea realiza oportunități de afaceri pentru instituțiile de credit, pentru a facilita îndeplinirea angajamentelor lor de expunere și, astfel, să permită revigorarea economică a țărilor gazdă.

Cuvinte cheie: *macroprudentialitate, instrumente financiare, absorbție, institutii financiare, loan*

Introducere și Literature Review

“Inițiativa de la Viena” are ca scop asigurarea stabilității sectorului financiar – bancar în Europa Centrală, de Est și Sud – Est. Acest forum de colaborare reunește actori internaționali reprezentanți ai sectorului public și privat pentru a lua decizii de comun acord în domeniul stabilității financiare. Crearea și dezvoltarea Vienna Initiative a fost posibilă prin concursul Băncii Europene de Investiții, Comisiei Europene, Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială.

Lansat în ianuarie 2009, Inițiativa a ajutat la implementarea măsurilor de criză pentru a asigura viabilitatea pe termen scurt a sectorului bancar din regiune. Eforturile grupului de lucru s-au concentrat pe evitarea retragerilor de finanțare din regiune de către gruburile financiar – bancare internaționale.

În paralel, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Banca Europeană de Investiții și Banca Mondială au asigurat un flux de creditare pozitiv pentru economiile din regiune vizată.

Anghelache, Anghel, Manole and Lilea (2016) prezintă o serie de aspecte ale activității bancare. De Haas, Korniyenko, Pivovarsky and Tsankova (2015) se preocupă de corelația dintre proprietatea asupra băncilor, Inițiativa de la Viena și creșterea creditului. Pistor studiază rolul Inițiativei de la Viena în governanța piețelor financiare. Studiul lui Kokkinakis (2016) subliniază efectul Inițiativei asupra comportamentului unor instituții financiare europene și mondiale. Bratu și Oprean (2012) descriu unele caracteristici ale acestei inițiative. Anghelache (2015) analizează contextul economic al României, inclusiv sectorul financiar.

Semnificația Inițiativei de la Viena în asigurarea cadrului cooperării macroprudențiale

După ce efectele crizei financiare au fost diminuate, eforturile grupului de lucru s-au concentrate pe coordonarea acțiunilor pe termen lung astfel încât să potă fi combătute pe termen mediu și lung reparația riscurilor sistemice. Acest nou mod de lucru s-a formalizat prin lansarea în Ianuarie 2012 a “Inițiativei de la Vienna 2.0”.

Obiectivele Inițiativei Viena 2.0 sunt:

- Evitarea reducerii gradului de îndatorare dezordonat (prin ieșiri necontrolate de capital din țările vizate);
- Crearea unui cadru de colaborare pentru chestiunile de stabilitate financiară transfrontalieră;
- Asigurarea ca acțiunile de politică (în special în domeniul de supravegherii) sunt luate în interesul colectiv.

Inițiativa de la Vienna este un cadru formal de protejare a stabilității financiare a Europei emergente. Inițiativa și-a demonstrat utilitatea în tumultul primului val al crizei financiare globale în ianuarie 2009, reunind toate părțile interesate publice și private relevante din sectorul financiar – bancar al Uniunii Europene cu sucursale active în Europa emergent și care dețin o mare parte din sectorul financiar - bancar în regiune sau dețin o parte semnificativă a titlurilor de stat.

Inițiativa a oferit un forum pentru luare a deciziilor și de coordonare care au ajutat la prevenirea unei crize bancare sistemice în regiune și a asigurat ca fluxul de credit să fie neîntrerupt și să alimenteze economia reală în timpul crizei. Inițiativa a urmărit în principal ca politicile naționale necoordonate la nivelul Uniunii Europene să nu afecteze stabilitatea financiară a regiunii, reușind să controleze (deleveraging-ul - dezintermedierea) repatrierea bruscă

și masivă a fondurilor financiare transmise în anii pre-criză de grupurile financiare internaționale către sucursalele din țările Europei emergente (inclusive România).

Viena 2.0 - spre sfârșitul anului 2011, noi semne ale crizei financiare s-au făcut vizibile în Europa, criza creditelor și problema răscumpărărilor datoriiilor. În plus, au devenit evidente o serie de lacune serioase în coordonarea reglementării piețelor financiare între țările de origine și țările gazdă a liniilor de finanțare. Astfel au apărut riscuri sistemice ce au în vedere sucursale ale unor bănci internaționale cu sediu în altă țară a Uniunii Europene, pentru care modalitatea pre-criză de supraveghere doar de către autoritățile din statul de origine nu este suficientă în momentul de față pentru a asigura o protecție în fața unui eventual risc sistemic.

Reflectând aceste condiții, *Viena 2.0* urmărește să asigure că procesul de dezintermediere este unul controlat și de success, astfel încât să reducă la minimum riscurile sistemice din Europa emergent. Se urmărește ca țările de origine a capitalului să coopereze mai strâns cu țările gazdă pentru a putea evalua mai bine potențialele riscuri sistemice ce pot apărea în țările gazdă. Autoritățile fiscale ar trebui, de asemenea, să fie implicate mai direct în coordonarea țară de origine – țară gazdă. Activitatea în cadrul Inițiativei de la *Viena 2.0* urmărește obținerea de rezultate practice prin monitorizarea, raportarea procesului de dezintermediere - deleveraging prin crearea unor structuri temporare în care factorii de decizie din sectorul public și privat să realizeze schimburi de experiență și să discute măsurile adecvate de urmat.

La inițiativa *Viena 2.0* din Martie 2012, s-a dezbătut un set de principii pentru cooperarea autorităților de supraveghere financiară din țările de origine și țările gazdă. Aceste principia au fost dezvoltate pe baza experiențelor și consultărilor anterioare Inițiativei, astfel încât, în prezent aceste principia vin să asigure o bază de colaborare bilaterală între statele member implicate, complementare reuniunilor forurilor Europen în domeniu cum ar fi CERS.

Inițiativa *Viena 2.0* este condusă de un comitet director, prezidat de Marek Belka, președintele Băncii Naționale a Poloniei. BERD, BEI, Comisia Europeană, Fondul Monetar Internațional, și Banca Mondială au jucat un rol-cheie în crearea și dezvoltarea în continuare a Inițiativei de la *Viena*.

Inițiativa a fost un exemplu de success de dezvoltare a unor relații de colaborare între sectorul public și cel privat, deoarece reunește toți actorii financiari importanți ai Uniunii Europene cu expunere și sucursale bancare în țările Europei Emergente, acestea includ instituțiile majore financiare internaționale, precum și cele mai importante instituții europene, autoritățile de reglementare financiară și fiscal din țara de origine și țara gazdă.

Obiectivele principale inițiale ale Inițiativei au fost:

-
- Prevenire dezintermedierii la scară largă și retragerea necoordonată a grupurilor bancare transfrontaliere din regiune, care ar fi putut declanșa crize bancare sistemice nu numai în țările individuale, ci în întreaga regiune;
 - Asigurarea că grupurile bancare-mamă își mențin expunerea lor în Europa emergent și recapitalizează filialele și sucursalele lor din aceste țări;
 - Asigurarea că pachetele naționale de sprijin ale grupurilor bancare transfrontaliere au avut efecte benefice și în țările gazdă.
 - Realizarea consensului între membrii Inițiativei cu privire la punerea în aplicare a principiilor de bază pentru gestionare a crizelor în regiune.

În măsura în care riscurile sistemice în Europa emergentă au început să se atenueze, Inițiativa de la Vienna și-a mutat atenția spre problemele critice la nivel de regiune și la politicile care ar face sectoarele financiare din Europa emergentă mai rezistente pe termen lung, la șocurile sistemice identificate în cadrul reuniunilor forumul Inițiativei. În acest sens grupuri de lucru (GL) au fost formate având în componență reprezentanți ai băncilor-mamă, autoritățile de reglementare, băncile centrale, ministerele de finanțe, instituțiilor europene și instituții financiare internaționale.

23 ianuarie de 2009 - Prima întâlnire “Inițiativa de la Viena” (VI) a avut loc la Ministerul Austriac de Finanțe sub președinția domnului T. Wieser, cu participarea băncilor centrale și ministerelor de finanțe din mai multe țări ale Europei Centrale și de Est, țări-cheie avansate ale UE, autoritățile de supraveghere din țările de origine ale băncilor transfrontaliere, și IFI (FMI, BERD, BEI, Banca Mondială, IFC). La această întâlnire, reprezentantul BERD, E. Berglof a introdus conceptul unei platforme de acțiuni colective între sectorul public și cel privat etichetat “Viena Club”. S-a convenit ca FMI să elaboreze principiile de partajarea poverii financiare între autoritățile din țările de origine, autoritățile din țările gazdă și băncile transfrontaliere.

17 mar 2009 - A doua întâlnire “Inițiativa de la Viena”, a avut loc în Joint Vienna Institute, sub președinția domnului T. Wieser. FMI (David Hardy, șeful diviziei) prezintă o distribuție a normelor de partajare a sarcinilor între autoritățile de origine și din țara gazdă, care sunt în mare parte de acord cu privire la modul de utilizare în timpul crizei.

24 septembrie 2009 - Prima întâlnire complete a Forumului Inițiativei de la Viena, la Bruxelles, sub președinția lui John Berrigan, director Direcția Generală a ECOFIN. Reuniunea face bilanțul progreselor realizate până la acel moment și discută, pentru prima dată, posibilitatea relaxării reducerii gradului de îndatorare în viitor - primul semnal de depărtare de faza de risc sistemic.

Participanți: 17 grupuri financiare – bancare mame, autoritățile de supraveghere din țările de origine și gazdă și autoritățile fiscale, FMI, CE, BERD, BEI, BM, BCE și CEBS (Committee of European Banking Supervisors).

Martie 17/18 2010 - A doua întâlnire complete a Inițiativei de la Viena din Atena a marcat momentul realizării unui bilanț al activității. Tății de până acum și semnalează o deplasare din faza de risc sistemic (în timp ce cadrul rămâne în vigoare pentru o utilizare viitoare și pentru țările selectate); și discută despre modul de utilizare a cadrului de acțiune colectivă a Inițiativei de la Viena dincolo de gestionarea a crizelor. Pentru a testa utilitatea cadrului pentru discuții politice, două grupuri de lucru au fost stabilite cu subiecte de relevanță urgentă pentru părțile interesate: cea cu privire la dezvoltarea locală a monedelor locale și dezvoltarea pieței de capital și cea pe absorbția fondurilor europene. La această reuniune au participat 20 de grupuri bancare, autoritățile de supraveghere din țările lor de origine și țările gazdă și autoritățile fiscale, FMI, CE, BERD, BEI, BM, BCE, CEBS.

Martie 17/18 2011 – a treia întâlnire a Forumului complet al Inițiativei de la Viena, s-a ținut la Bruxelles, pentru a lua în considerare recomandările celor două grupuri de lucru (monedele locale și dezvoltarea pieței de capital și de ABSORBȚIE A FONDURILOR UE) și decide cu privire la viitorul Inițiativei de la Viena.

Martie 24/25 2011 - Abordarea Inițiativei de la Viena este adusă la discuțiile din zona euro de către Consiliul European cu privire la noul Sistemul Monetar European (SME). Inițiativa de la Viena este citată ca o abordare pentru implicarea sectorului privat: *“Dacă, pe baza unei analize de sustenabilitate, se concluzionează că un program de ajustare macroeconomică poate restabili datoria publică pe o traiectorie sustenabilă, beneficiarul stat membru va lua inițiative destinate încurajării principalilor investitori privați pentru a menține expunerea lor (de exemplu, o abordare “de la Viena Inițiativa”).* “

Concluzii

Părțile interesate au apreciat că acțiunile recomandate au avut succes în gestionarea crizelor și cadrul său ar trebui să fie conservat ca urmare a posibilității de reapariție a riscurilor rămase. Activitatea principală a Inițiativei de la Viena ar ar trebui să fie mutată pentru a acoperi problemele de prevenire a crizelor, care beneficiază de compoziția sa din sectorul public-privat unic, pe baza modelului din primele două grupuri de lucru. Două noi grupuri de lucru sunt constituite, unul cu privire la implicațiile noilor reglementări Basel III pentru Europa emergentă; și celălalt cu privire la gestionarea activelor neperformante.

Bibliografie

1. Anghel, M.G, Anghelache, C., Dumitrescu, D., Ursache, A. (2016). The European Initiative for Small and Medium Enterprises, Romanian Statistical Review Supplement, Issue 6/2016, Pages: 49-58;
2. Anghelache, C., Anghel, M.G., Manole, A., Lilea, F.P.C. (2016). Modelare economică, financiar-monetar-bancară și informatică, Editura Artifex, București;
3. Anghelache C. (2015). România 2015. Starea economică în continuă creștere, Editura Economică, București,;
4. Anghelache, C., Sacală, C. (2016). Theoretical model used for macroeconomic analysis, Romanian Statistical Review, Supplement, no.7, Pages: 57-60;
5. Anghelache, G.V., Anghel, M.G., Dumitrescu, D., Popovici, M. (2016). The international Framework of macro-prudential Supervision of Financial-Banking Markets, Romanian Statistical Review Supplement, Issue 5, Pages: 104-111;
6. Bako, D., Varvari, S. (2015). A Critical Approach of the European Funds Absorbtion for the 2007-2013 Programming Period: Case Study - Regional Operational Programme of Romania, CES Working Papers, Volume (Year): 7(2A) (2015), Issue (Month): 2a (September), Pages: 373-386;
7. Branten, E., Purju, A. (2013). Innovative Financial Instruments in EU Funding Schemes, Baltic Journal of European Studies, Volume (Year): 3 (2013), Issue (Month): 1 (June), Pages: 121-135;
8. Bratu R., Oprean C. (2012). *Public and Private in Financial Regulation*, Ovidius University Annals, Economic Sciences Series, Volume (Year): XII (2012), Issue (Month): 1 (May), pp. 1277-1282;
9. De Haas, R., Korniyenko, Y., Pivovarsky, A., Tsankova, T. (2015). *Taming the herd? Foreign banks, the Vienna Initiative and crisis transmission*, Journal of Financial Intermediation, Volume (Year): 24 (2015), Issue (Month): 3 (), pp. 325-355;
10. Dobre, A.S. (2014). The Impact of EU Funds on Romanian Economy, Journal of Financial and Monetary Economics, Volume (Year): 1 (2014), Issue (Month): 1, Pages: 38-48;
11. Dumitrescu, D., Soare (Dumitrescu) D.V. (2013). New Global Financial Regulatory Framework , Revista Română de Statistică – Supliment Trim. I/2013, Pages: 51 – 56;
12. Gherghinescu, O. Rinderu, P. Neagoe-Bacanu, D. (2006). Management of projects financed by the structural funds, Universitaria Publishing House, Craiova;
13. Kokkinakis, Y. (2016). *Greek Banking Expansion in South Eastern Europe and its Role in the Post-2009 Recession*, International Journal of Economics and Financial Issues, Volume (Year): 6 (2016), Issue (Month): 3 (), pp. 1072-1080;
14. Marinov, V., Bahloul, H., Slay, B. (2006). Structural funds and the new member states: lessons learned. London, Development & Transition, Issue 4, UNDP, London school of economics;
15. Păun, C. (2014). The Socio-economic Impact of European Funds on Eastern European Countries, International Review of Social Research, Volume 4, Issue 1, February 2014, Pages 49–56;
16. Peek, J., Wilcox, J. (2006). Housing, Credit Constraints, and Macro Stability: The Secondary Mortgage Market and Reduced Cyclicity of Residential Investment, The American Economic Review, Volume 96, No. 2 (May, 2006), Pages: 135-140;

-
17. Pistor K. (2012). *Governing Interdependent Financial Systems: Lessons from the Vienna Initiative*, Journal of Globalization and Development, Volume (Year): 2 (2012), Issue (Month): 2 (January), pp. 1-25;
 18. Ranf, E.D., Dumitraşcu, D.D. (2011). The Current Stage of EU Funds Absorption by Financing Programmes - as Romania's Performance in Project Management Practice, Studies in Business & Economics, Volume 6, Issue 3, Pages: 153-163;
 19. Zăman, Gh., Cristea, A. (2011). EU Structural Funds Absorption in Romania: Obstacles and Issues, Romanian Journal of Economics, Volume 32, Pages: 60-77